

KULTTUURIALAN TYÖPAIKAT JA YRITYSTEN TOIMIPAIKAT HELSINGISSÄ

Kuva: Helsingin kaupunginmuseo Hakasalmen huvila. Helsingin kaupungin kuvapankki/Matti Tirri

---

Tiedustelut

Timo Äikäs, puh, (09) 310 36397

Sini Askelo, puh, (09) 310 36394

E-mail

etunimi.sukunimi@hel.fi

Julkaisija

Helsingin kaupunki, tietokeskus

Osoite

PL 5500, 00099 Helsingin kaupunki

Puhelin

(09) 310 1612

Tilaukset, jakelu puh.

(09) 310 36293

E-mail

tietokeskus.tilaukset@hel.fi

Julkaisujen myynti

Tietokeskuksen kirjasto,

puh. (09) 310 36377,

virtuaalinen kirjakauppa <http://granum.uta.fi>

Yksiselitteistä määritelmää kulttuurin alueen rajaamiseksi ei löydy. Määritelmät vaihtelevat laajasta antropologisesta kulttuurin näkemyksestä suppeaan elitistiseen käsitteeseen. Myös kulttuurin talouden käsitteestä on olemassa hyvin paljon erilaisia näkemyksiä. Osittain rinnakkain, osittain päällekkäin ja toisinaan jopa synonyymeinä käytetään termejä kulttuuritalous, kulttuuriteollisuus ja kulttuurituotanto, lisäksi puhutaan muun muassa mediakulttuurista, elämysteollisuudesta ja –taloudesta, sisällöntuotannosta, kulttuurin toimialoista ja luovista toimialoista (Kulttuurin satelliittitilinpito 2008,89).

Viimemainittua termiä -luovat toimialat- on käytetty viime aikoina yhä enemmän kulttuurialojen sijaan tai rinnalla. Eri maista löytyy erilaisia määritelmiä luoville toimialoille (creative industries). Yhtä yhtenäistä, globaalia määritelmää ei toistaiseksi ole olemassa, sillä jokainen maa on määritellyt alat omista lähtökohdistaan. Luovan kentän yritystoiminnan merkitystä tulevaisuuden kilpailukyvyyn kannalta on painotettu voimakkaasti mm. Euroopan komission The Economy of Culture in Europe-tutkimuksessa sekä kauppa- ja teollisuusministeriön Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategiassa. Helsingin elinkeinostrategiassa luovat alat on nostettu yhdeksi vahvoista kasvualoista.

The Economy of Culture in Europe-selvityksessä esitetään määritelmä ja rajaukset nk. kulttuurin ja luovien alojen kokonaisuudelle. Verrattuna Tilastokeskuksen Kulttuuritilastoissa käytettyyn kulttuurialojen määritelmään, jonka käsitteitä käytetään tässä katsauksessa, erot eivät ole valtavan suuria. Eroja löytyy mm. ohjelmistoalaan ja painamiseen liittyen.

Kulttuuri on kansantaloudessa merkittävä kokonaisuus. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2005 kulttuurin osuus Suomen bruttokansantuotteesta oli 3,2 prosenttia ja osuus työllisistä 3,8 prosenttia. Kotitaloudet kuluttivat samana vuonna kulttuuriin yhteensä 5,5 miljardia euroa. Kulttuurin osuus bruttokansantuotteesta oli suurempi kuin esimerkiksi alkutuotannon, perinteisten teollisuuden toimialojen tai matkailun (vrt. Tilastokeskus, tiedote 11.6.2008).

Kaupunkitasolla kulttuurin asema on viime vuosina selvästi vahvistunut ja kulttuuria on pidetty alueiden kehityksen yhtenä menestystekijänä. Kansainväliset tutkimukset ovat jo yli kahden vuosikymmenen ajan osoittaneet kulttuurilla olevan huomattavia vaikutuksia kaupunkien kehitykseen. Kansainvälisessä vertailussa kulttuurisektori on nähty kasvualaksi esimerkiksi työllisyysvaikutusten osalta (Tampereen yliopisto 2004). Monet kulttuurin työpaikat ovat olennaisesti riippuvaisia epävirallisista sosiaalisista verkostoista, joilla on taipumus keskittyä ennen muuta suuriin kaupunkeihin; kulttuurilaitokset ja tapahtumat ovat sijoittuneet

sinne, ja siellä on tarjolla monenlaisia pää- ja sivutoimisia työpaikkoja (vrt. Karttunen 2001, 19).

Tässä katsauksessa tarkastellaan kulttuurin taloutta ja työllisyyttä kahdesta näkökulmasta:

1. kulttuurin yritystoiminta, jota tarkastellaan toimipaikkatietojen avulla sekä
2. kulttuurin työpaikat, jossa on mukana sekä yksityisen sektorin että julkisen, voittoa tavoittelemattoman toiminnan työpaikat.

Käytämme tässä katsauksessa Tilastokeskuksen Kulttuuritilasto 2005:ssa määriteltyä kulttuurin toimialojen luokitusta. Tällöin on mahdollista aikasarjavertailu sekä eri alueiden vertailu.

Tilastokeskuksen kulttuurin toimialat ymmärretään ns. arvoketjuidean mukaisesti. Esimerkiksi kirjan tapauksessa se tarkoittaa sitä, että mukaan otetaan kirjan kirjoittajan, kustantajan, painajan ja levittäjän (mm. kirjakauppa ja kirjastot) luoma arvon lisäys.

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa oli 15 354 kulttuurin aloilla toimivaa yritystä vuonna 2006. Se on yli kuusi prosenttia Suomen kaikista yrityksistä (Kulttuuritilasto 2007, 248).

Toimialaluokitus on uudistumassa, mutta tämän tilastokatsauksen aineisto eli vuosien 2001-2007 toimipaikkatietojen ja vuosien 2004-2006 työpaikkatietojen aineisto on luokiteltu tällä hetkellä käytössä olevalla toimialaluokituksella (TOL 2002). Uusi luokitus kuvaisi ns. luovia aloja jonkin verran yksityiskohtaisemmin ja kattavammin. Esim. viime vuosina ventialoiksi nousseita aloja kuten tietokonepelit ei vanhalla luokituksella saada esille. Uusi luokitus jakaa mm. taideteollisen muotoilun ja suunnittelun kolmeen uuteen alaluokkaan. Uusi toimialaluokitus kokonaisuudessaan on julkaistu Tilastokeskuksen internet-sivustoilta (www.stat.fi).

1. KULTTUURIALAN YRITYSTEN TOIMIPAIKAT HELSINGISSÄ

Helsingin seudusta maan ainoana metropolialueena on muodostunut kaupan, logistiikan, rahoituksen, liike-elämän palveluiden, erikoistuneiden palvelualojen sekä informaatioteollisuuden yritystoiminnan keskus. Myös kulttuurialat ovat voimakkaasti keskittyneet alueelle, erityisesti Helsinkiin ja pääkaupunkiseudulle.

Vuonna 2007 Suomen kulttuurialan toimipaikoista 29 prosenttia sijaitsi Helsingissä ja 37,4 prosenttia pääkaupunkiseudulla. Mainittakoon, että nämä prosentiosuudet ovat pysyneet hyvin tasaisina vuosina 2001-2007. Helsingin osuus koko maan kulttuurialojen toimipaikoista on vaihdellut vuosina 2001-2007 välillä 28,7–29,5 % ja pääkaupunkiseudun vastaavasti välillä 37,0-37,4 %.

Katsauksen alkuosassa (kohdat 1 ja 2) tarkastellaan yritystoimintaa, joten siitä puuttuvat julkisen sektorin (valtion ja kunnan) toimipaikat. Yleensäkin voittoa tavoittelematon toiminta ei tässä toimipaikkoja koskevassa tarkastelussa näy. Jäljempänä työpaikkojen tarkastelussa (kohdat 3-5) sekä yritystoiminnan että voittoa tavoittelemattoman toiminnan työpaikat tulevat esiin ja kulttuurin toimialoilla työskentelevien henkilöiden kokonaismääräkin on silloin luonnollisesti suurempi.

Toimipaikka on yhden yrityksen omistama, yhdessä paikassa sijaitseva ja pääasiassa yhdenlaisia tavaroita tai palveluja tuottava yksikkö. Jokaisella yrityksellä on vähintään yksi toimipaikka, suurimmilla useita.

Kulttuurialat kokonaisuudessaan ylsivät melkoiseen kasvuun vuonna 2007 edelliseen vuoteen verrattuna. Edellisenäkin vuonna sekä toimipaikkojen määrä että henkilöstön määrä kasvoivat, mutta liikevaihdon osalta kehitys ei ollut vuonna 2006 yhtä hyvä. Kulttuurialoilla oli vuonna 2007 Helsingissä 5226 toimipaikkaa, joissa oli henkilöstöä yhteensä 25505. Kulttuurialojen liikevaihto pääkaupungissa oli yhteensä 6,1 miljardia euroa. Toimipaikkojen määrä kasvoi 6,3 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna, henkilöstön määrän kasvu oli 4,5 prosenttia ja liikevaihdon kasvu 7,7 prosenttia.

Helsingissä kulttuurialojen taloudellinen merkitys on suuri. Vuonna 2007 Helsingin osuus koko maan kulttuurialojen liikevaihdosta oli 40,5 prosenttia, osuus alojen henkilöstöstä 38,2 prosenttia ja osuus toimipaikoista 29 prosenttia. Erityisesti kulttuurialojen liikevaihdon suhteellinen osuus on korkea kun sitä vertaa Helsingin kaikkien alojen liikevaihdon osuuteen koko maan kaikkien alojen liikevaihdosta, joka oli 17,8 prosenttia.

Helsingissä on lähes kaikkia kulttuurin toimialoja, niin tuotanto-, levitys- kuin jakelupuolellakin. Suurimmat toimijat ja Suomen merkittävimmät median ja joukkoviestintäalan yritykset ovat Helsingissä. Ne hallitsevat selkeästi suurinta osaa markkinoista monilla toimialoilla ja myös monilla arvoketjun osilla.

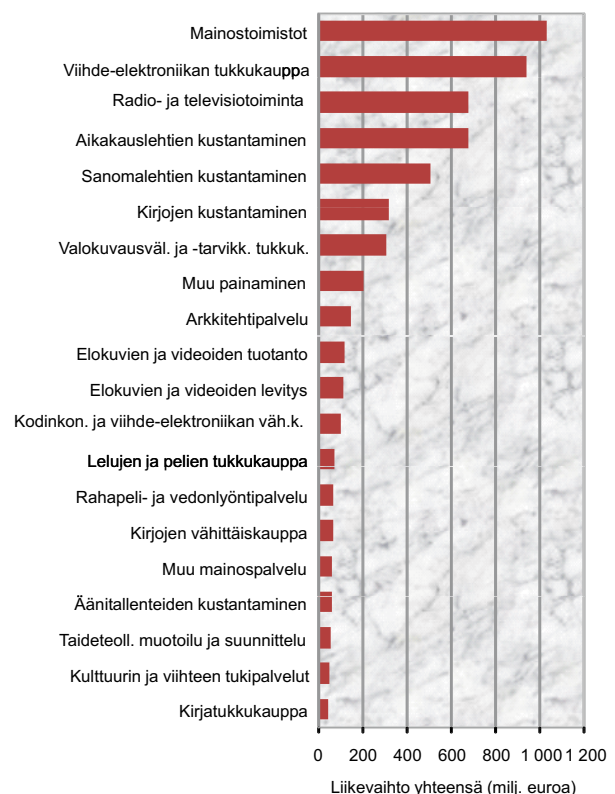
Helsingissä liikevaihdoltaan suurimpia kulttuuriteollisuuden aloja vuonna 2007 pääryhmittäin olivat: sanoma- ja ai-

kakauslehdet, joilla liikevaihto oli yli 1,2 miljardia euroa, sitten seuraavat mainonta, viihde-elektronikan valmistus ja kauppa, radio ja televisio sekä kirjojen kustantaminen ja kauppa. Vuonna 2007 kulttuurialojen liikevaihto kokonaisuudessaan oli Helsingissä 438 miljoonaa euroa edellistä vuotta 2006 suurempi. Kulttuurialojen kaikissa pääryhmissä liikevaihto kasvoi edellisestä vuodesta. Eniten liikevaihdon kasvua suhteellisesti oli pääryhmissä ”huvipuistot, pelit sekä muu viihde ja virkistys” (+55,6 %), ”äänitteet” (+27,1 %) ja ”arkkitehti- ja taideteollisuussuunnittelu” (+20,9 %).

Edellisenä vuonna 2006 koko kulttuurialan liikevaihto väheni Helsingissä 20,7 miljoonaa euroa johtuen lähinnä valokuva-alan suuresta liikevaihdon putoamisesta.

Yksityiskohtaisimmalla 5-numeroisella toimialajaottelulla tarkasteltuna liikevaihdon kärjessä Helsingissä vuonna 2007 oli toimiala mainostoimistot. Seuraavina ovat viihde-elektronikan tukkukauppa sekä radio ja televisiotuotanto. Kustannustoiminnan eri alat ovat myös kärkipäässä.

Kuvio 1. Kulttuurin liiketoiminnan Top 20 toimialaa liikevaihdon suuruuden mukaan Helsingissä vuonna 2007

Top-20 kuviossa olevien kulttuurin toimialojen liikevaihto oli yhteensä yli 5,6 miljardia euroa eli yli 92 prosenttia kaikkien kulttuurin toimialojen liikevaihdosta Helsingissä. Nämä toimialat työllistivät Helsingissä lähes 22 000 henkilöä.

Taulukko 1. Kulttuurialan toimipaikat Helsingissä 2005–2007

	Vuosi 2007			Vuosi 2006			Vuosi 2005		
	Toimi- paikkoja	Henki- löstö	Liikevaihto (1000 euro)	Toimi- paikkoja	Henki- löstö	Liikevaihto (1000 euroa)	Toimi- paikkoja	Henki- löstö	Liikevaihto (1 000 euroa)
Kaikki toimialat yhteensä	40 097	246 780	66 223 937	38 136	237 878	61 351 817	36 604	230 821	59 414 532
Kulttuuriala yhteensä	5 226	25 505	6 096 163	4 918	24 408	5 658 549	4 762	24 033	5 676 350
Taiteilija-, näyttämö- ja konserttitoiminta	640	632	38 722	586	582	34 133	501	560	29 098
92311 Taiteilijatoiminta	576	397	38 722	526	367	34 133	447	359	29 098
92312 Näyttämö- ja konserttitoiminta	64	235	–	60	215	–	54	201	–
Kirjastot, arkistot ja museot yms.	10	48	3 551	9	41	2 897	9	41	2 682
92510 Kirjastot ja arkistot	–	–	–	1	–	–	2	–	–
92520 Museot, näyttelyt sekä historiallisten paikkojen ja rakennusten suojelu	7	15	433	6	12	151	5	12	128
92530 Kasvitieteelliset puutarhat, eläintarhat ja luonnonpuistot	3	33	3 118	2	–	–	2	–	–
Taide- ja antiikkiliikkeet	119	108	18 659	114	114	17 923	108	98	13 452
52484 Taideliikkeet	62	67	8 616	58	72	8 325	58	61	6 423
52501 Antiikkiliikkeet	57	41	10 043	56	41	9 598	50	37	7 029
Kirjojen kustantaminen ja kauppa	293	2 224	477 419	305	2 252	473 433	316	2 247	488 553
22110 Kirjojen kustantaminen	155	1 554	319 977	160	1 553	319 489	165	1 515	321 271
22230 Kirjansidonta ja viimeistely	16	84	5 500	16	77	5 424	15	81	5 090
51474 Kirjatukku- ja kassakauppa	13	67	44 770	12	64	43 367	14	61	38 747
52472 Kirjojen vähittäiskauppa	46	411	68 009	48	418	59 624	50	438	74 195
52502 Antikvariaattikauppa	53	52	6 535	56	51	6 369	54	52	6 023
52611 Kirjojen postimyyni ja verkkokauppa	10	56	32 629	13	90	39 160	18	101	43 227
Sanoma- ja aikakauslehdet ja uutistoimistot	286	5 201	1 241 325	281	5 194	1 195 559	296	5 128	1 198 657
22120 Sanomalehtien kustantaminen	44	1 885	505 751	45	1 988	482 283	50	1 880	483 055
22130 Aikakauslehtien kustantaminen	142	2 924	677 175	140	2 834	653 658	148	2 741	645 139
22150 Muu kustannustoiminta	66	118	16 003	64	109	16 375	62	132	22 100
22210 Sanomalehtien painaminen	–	–	–	2	–	–	1	–	–
52473 Aikakausjulkaisujen ja lehtien vähittäiskauppa, lehtioskot	5	6	564	5	–	–	8	–	–
92400 Uutistoimistot	29	269	41 832	25	254	42 660	27	249	40 982
Elokuvien ja videoiden tuotanto, jakelu ja esittäminen	411	1 589	265 203	390	1 349	239 470	385	1 265	203 469
22320 Kuvatallenteiden jäljentäminen	7	8	3 138	6	7	2 321	7	20	1 936
71401 Videofilmienvuokraus	30	88	7 176	34	105	7 334	39	117	8 392
92110 Elokuvien ja videoiden tuotanto	347	1 290	121 236	314	1 010	111 211	305	936	103 713
92120 Elokuvien ja videoiden levitys	17	116	113 579	21	122	98 553	17	81	69 498
92130 Elokuvien esittäminen	10	88	20 074	15	105	20 051	17	111	19 930
Äänitteet	201	310	65 711	190	247	51 684	181	239	48 348
22140 Äänitallenteiden kustantaminen	177	275	61 143	169	233	49 744	161	225	45 639
22310 Äänitallenteiden jäljentäminen	24	35	4 569	21	14	1 940	20	14	2 709
Radio ja televisio	83	4 310	704 756	89	4 398	694 839	87	4 492	644 986
64203 Ohjelmansiirtopalvelut	8	266	26 741	6	235	5 305	4	233	426
92200 Radio- ja televisiotuotanto	75	4 043	678 015	83	4 163	689 534	83	4 259	644 560
Muu painaminen ja siihen liittyvä toiminta	284	2 093	247 597	274	2 108	244 865	301	2 332	246 509
22220 Muu painaminen	202	1 717	207 314	198	1 713	203 257	210	1 838	204 486
22240 Painamista edeltävä toiminta	49	290	30 834	49	327	34 069	60	429	35 195
22250 Muu painamiseen liittyvä toiminta	33	86	9 449	27	68	7 539	31	66	6 828
Mainonta	1 018	4 037	1 136 657	964	3 834	1 068 759	951	3 598	1 076 077
74401 Mainostoimistot	841	3 341	1 030 862	793	3 150	880 941	779	2 838	896 325
74402 Suora- ja ulkomainonta	30	228	42 389	32	234	36 017	31	287	43 859
74409 Muu mainospalvelu	147	468	63 407	139	450	151 801	141	473	135 893
Arkkitehti- ja taidealalla suunnittelu	1 091	2 266	201 085	970	1 876	166 300	883	1 723	147 808
74203 Arkkitehtipalvelu	516	1 704	146 312	483	1 411	118 287	478	1 311	109 329
74871 Taidealalla suunnittelu	575	562	54 772	487	465	48 013	405	412	38 479
Valokuvaus	380	544	364 158	352	527	333 118	356	601	466 633
33400 Optiikka- ja valokuvausvälineiden valmistus	9	16	1 128	7	11	770	7	13	1 030
51475 Valokuvausvälineiden ja -tarvikkeiden tukkukauppa	15	55	305 645	15	54	273 665	19	83	406 574
52485 Valokuvausalan vähittäiskauppa	44	111	12 757	45	110	14 048	54	155	17 609
74811 Valokuvaamo- ja -palvelu	305	349	43 556	277	337	43 217	269	335	39 795
74812 Valokuvien kehittäminen	7	13	1 073	8	15	1 418	7	14	1 625
Soitinten valmistus ja kauppa	92	257	59 950	85	259	58 485	86	251	55 853
36300 Soitinten valmistus	15	18	917	14	17	893	13	12	760
51481 Musiikkitarvikkeiden tukkukauppa	21	132	40 297	21	127	36 946	21	119	33 484
52452 Soittimien ja musiikkitarvikkeiden vähittäiskauppa	56	108	18 737	50	114	20 646	52	120	21 609
Huvipuistot, pelit sekä muu viihde ja virkistys	189	1 197	231 296	165	1 026	148 609	163	891	153 215
36500 Pelien ja leikkikalujen valmistus	10	–	–	9	–	–	10	–	–
51483 Lelujen ja pelien tukkukauppa	18	89	74 337	18	76	41 318	18	107	63 928
92320 Kulttuurin ja viihteen tukipalvelut	34	295	51 049	24	231	8 803	16	43	7 350
92330 Huvipuistot	1	–	–	1	–	–	2	–	–
92340 Muut viihdepalvelut	82	121	9 665	68	79	6 694	72	85	9 618
92710 Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelu	16	345	68 793	19	332	63 520	20	346	46 350
92720 Muualla luokittelemattomat virkistyspalvelut	28	37	2 439	26	37	3 216	25	41	3 714
Viihde-elektroniikan valmistus ja kauppa	129	689	1 040 073	144	603	928 475	139	567	901 010
32300 Televisio- ja radiovastaanottimien, äänen- ja kuvantallennus- ja -toistolaitteiden valmistus	9	22	2 595	10	37	3 569	6	21	9 552
51432 Viihde-elektroniikan tukkukauppa	59	351	937 243	64	289	831 741	57	251	801 307
52451 Kodinkoneiden ja viihde-elektroniikan vähittäiskauppa	61	317	100 234	70	277	93 165	76	295	90 151

Helsingissä kulttuurialojen liikevaihto vuonna 2007 oli yhteensä 9,2 prosenttia kaikkien helsinkiläisten toimipaikkojen liikevaihdosta. Koko maassa kulttuuriyritysten liikevaihto oli yhteensä neljä prosenttia kaikkien alojen liikevaihdosta.

Helsingissä on paljon 1-3 hengen kulttuurialan yrityksiä, mutta myös suuria, esim. valtakunnallisesti merkittäviä media-alan jättejä. Keskimäärin kulttuurialan toimipaikat ovat sekä henkilöstöltään että liikevaihdoltaan muita toimialoja pienempiä.

Muotoilualat ovat henkilöstömäärältään keskimäärin pieniä, mutta yhteenlasketun liikevaihdon suhteen merkittäviä. Muotoilualoja edustavat toimialaluokitukselta arkkitehtipalvelu, mainosala (edustaa tässä graafista muotoilua) sekä taideteollinen muotoilu ja suunnittelu (vrt. Alanen 2007). Muotoilualojen kehitys on ollut 2000-luvulla ollut erityisen suotuisa ja kyseisiä aloja voidaan pitää esimerkiksi kasvualoista. Näillä aloilla liikevaihdon kasvu vuosina 2005-2007 Helsingissä oli seuraava: taideteollinen muotoilu ja suunnittelu +42,3 prosenttia, arkkitehtipalvelu +33,8 prosenttia ja mainostoimistot +15 prosenttia. Vertailuna voidaan todeta, että kaikkien alojen liikevaihdon kasvu oli 11,5 prosenttia. Taulukosta 2. nähdään, että muotoilun talous on hyvin paljon Helsinkiin keskittynyttä toimintaa. Helsingin sisällä muotoilualat keskittyvät Helsingin kantakaupunkiin, erityisesti ydinkeskustaan, Eiraan ja Kaapelitehtaan läheisyyteen Ruoholahteen. Yksittäisiä keskittyneitä löytyy muualtakin, esim. Arabianrannasta ja Lauttasaaresta.

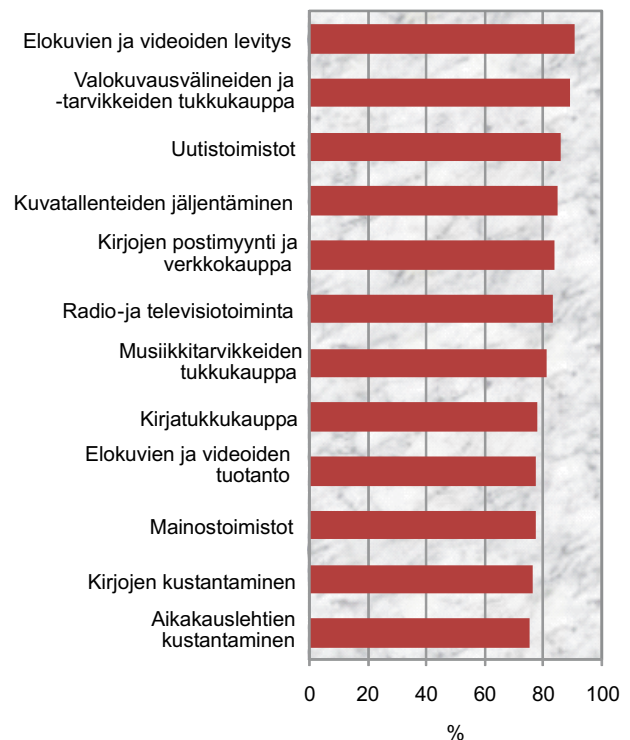
Mitkä kulttuurin yksittäiset toimialat ovat liikevaihdon mukaan eniten keskittyneet Helsinkiin? Kuviossa 2. ilmenee ne yksittäiset toimialat, joilla valtaosa koko alan liikevaihdosta tapahtuu Helsingissä. Vuonna 2007 sellaisia toimialoja, joissa koko alan liikevaihdosta 76-83 prosenttia syntyi Helsingissä, olivat seuraavat kulttuuriteollisuuden keskeiset alat: radio ja televisiotoiminta, elokuvien ja videoiden tuotanto, kirjojen kustantaminen ja aikakauslehtien kustantaminen. Kärjessä ovat kuitenkin noin 90 prosentin osuudellaan elokuvien ja videoiden levitys sekä valokuvausvälineiden ja -tarvikkeiden tukkukauppa. Viimeksimainitut ovat henkilöstömäärältään melko pieniä, mutta liikevaihdoltaan kohtalaisen suuria toimialoja.

Edellisessä kuviossa (kuvio 2.) olevien eniten Helsinkiin liikevaihdoltaan keskittyneiden toimialojen liikevaihto oli yli 3,4 miljardia euroa, ts. reilusti yli puolet Helsingin kaikkien kulttuuritoimialojen liikevaihdosta.

Taulukko 2. Helsingin osuus eri muotoilupalvelujen liiketoiminnasta 2007, koko maa= 100

	Toimi- paikat	Henkilöstö- määrä	Liike- vaihto
74203 Arkkitehtipalvelu	32,2	43,2	43,7
74401 Mainostoimistot	35,5	59,4	77,6
74871 Taideteollinen muotoilu ja suunnittelu	39,5	41,8	43,8

Kuvio 2. Helsinkiin liikevaihdoltaan eniten keskittyneet kulttuurin toimialat 2007. Helsingin osuus koko maan liikevaihdosta

Taulukko 3. Henkilöstömäärältään suurimmat kulttuurialan liikeyritykset Helsingissä 2007

Yrityksen nimi	Toimiala	Henkilöstömäärän Suuruusluokka
YLEISRADIO OY	Radio- ja televisiotoiminta	2 500 – 2 999
SANOMA MAGAZINES FINLAND OY	Aikakauslehtien kustantaminen	500 – 999
HELSINGIN SANOMAT OY	Sanomalehtien kustantaminen	500 – 999
YHTYNEET KUVALEHDET OY	Aikakauslehtien kustantaminen	500 – 999
MTV OY	Radio- ja televisiotoiminta	250 – 499
EDITA PRIMA OY	Muu painaminen	250 – 499
SANOMA TELEVISION OY	Internet-yhteyksien tarjoaminen	250 – 499
A-LEHDET OY	Aikakauslehtien kustantaminen	250 – 499
RAHA-AUTOMAATTIYHDISTYS	Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelu	250 – 499
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ	Kirjojen kustantaminen	250 – 499
LASTEN PÄIVÄN SÄÄTIÖ	Huvipuistot	250 – 499
TALENTUM MEDIA OY	Aikakauslehtien kustantaminen	100 – 249
ILTA-SANOMAT OY	Sanomalehtien kustantaminen	100 – 249
DIGITA OY	Ohjelmansiirtopalvelut	100 – 249
KUSTANNUSOSAKKEYHTIÖ OTAVA	Kirjojen kustantaminen	100 – 249
KUSTANNUSOSAKKEYHTIÖ ILTALEHTI	Sanomalehtien kustantaminen	100 – 249
ALLER JULKAISUT OY	Aikakauslehtien kustantaminen	100 – 249
KAUPPALEHTI OY	Sanomalehtien kustantaminen	100 – 249

Lähde: Tilastokeskus, Yritysrekisterin ns. tilastotietokanta

Helsingin henkilöstömäärältään 18 suurimmassa alan yrityksessä oli vuonna 2007 henkilöstöä yhteensä noin 8 500 (taulukko 3).

2. KULTTUURIALAN YRITYSTEN TOIMIPAIKAT PÄÄKAUPUNKISEUDULLA JA VERTAILUALUEILLA

Pääkaupunkiseudulla (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniaisten) oli vuonna 2007 yhteensä 6735 kulttuurialojen toimipaikkaa, lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 403 toimipaikkaa. Toimipaikoissa oli henkilöstöä yhteensä 32110, jossa lisäystä 2777 henkilöä edelliseen vuoteen verrattuna. Kulttuurialojen liikevaihto oli kaikkiaan 9,6 miljardia euroa. Liikevaihto kasvoi edellisestä vuodesta 12,2 prosenttia.

Vuonna 2007 Pääkaupunkiseudun osuus koko maan liikevaihdosta oli huimat 63,7 prosenttia. Pääkaupunkiseudun osuus kulttuurialojen henkilöstöstä oli 48,1 prosenttia ja osuus toimipaikoista 37,4 prosenttia.

Pitemmällä ajanjaksolla (2001-2007) pääkaupunkiseudun osuus koko maan kulttuurialan toimipaikoista ja henkilöstöstä on pysynyt hyvin tasaisena, vaikkakin osuudet nousivat jonkin verran vuonna 2007. Liikevaihdon osalta pääkaupunkiseudun osuudessa on ollut tasainen kasvusuunta, osuus on kasvanut noin 60 prosentin osuudesta 63-64 osuuden paikkeille.

Helsingin osuus koko pääkaupunkiseudun kulttuurialojen liikevaihdosta oli vuonna 2007 niinkin suuri kuin 63,5 prosenttia. ”Muun pääkaupunkiseudun” eli Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kulttuurialojen liikevaihto oli yhteensä 3,5 miljardia euroa eli 36,5 prosenttia koko pääkaupunkiseudun liikevaihdosta. Erikoista on se, että ”muun pääkaupunkiseudun” liikevaihdossa rahapeli- ja vedonlyöntipalvelulla on hallitseva asema. ”Muun pääkaupunkiseudun” kulttuurialojen liikevaihdosta jopa lähes 60 prosenttia (59,8 %) koostuu rahapeli- ja vedonlyöntipalvelun liikevaihdosta. Koko pääkaupunkiseudun rahapeli- ja vedonlyöntipalvelun liikevaihdosta vain 3,2 prosenttia syntyi Helsingissä ja peräti 96,8 prosenttia muulla pääkaupunkiseudulla. Raha-automaattiyhdistyksen pääkonttori sijaitsee Espoossa.

Taulukko 4. Pääkaupunkiseudun kulttuurialan yritystoiminnan osuus koko maasta 2001–2007

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Pääkaupunkiseudun osuus toimipaikoista %	37,3	37,3	37,0	37,0	37,2	37,0	37,4
Pääkaupunkiseudun osuus toimipaikkojen henkilöstöstä %	47,4	47,7	46,8	47,4	47,7	47,6	48,1
Pääkaupunkiseudun osuus toimipaikkojen liikevaihdosta %	59,7	59,8	60	61,7	64,4	63,3	63,7

Taulukkoon 5. on koottu yhteenvertausta suurempien aluekonaisuuksien vertailutietoja koko kulttuurialan liiketoiminnasta. Koko maan kulttuurialojen liikevaihdosta jopa noin kaksi kolmasosaa syntyy Helsingin seudulla.

Taulukko 5. Kulttuurialojen toimipaikat, henkilöstö ja liikevaihto alueittain sekä %-osuudet koko maasta 2007

	Toimi- paikat	Henkilöstö- määrä	Liikevaihto (1000 euroa)
Koko maa	17 997	66 818	15 064 355
Helsinki	5 226	25 505	6 096 163
Pääkaupunkiseutu	6 735	32 110	9 600 459
Helsingin seutu	7 611	33 711	9 827 670
Tampereen seutukunta	1 390	4 941	721 819
Turun seutukunta	1 034	4 821	948 549
Oulun seutukunta	514	1 777	234 441
	Prosentti		
Koko maa	100	100	100
Helsinki	29,0	38,2	40,5
Pääkaupunkiseutu	37,4	48,1	63,7
Helsingin seutu	42,3	50,5	65,2
Tampereen seutukunta	7,7	7,4	4,8
Turun seutukunta	5,7	7,2	6,3
Oulun seutukunta	2,9	2,7	1,6

3. KULTTUURIALOJEN TYÖPAIKAT YKSITYISELLÄ JA JULKISELLA SEKTORILLA

Kulttuurialan työvoima ja sen työllistävyys sekä ylipäättään sen suorat ja välilliset vaikutukset ovat eräs keskeinen teema eurooppalaisessa kulttuuripolitiikassa. Kulttuurin toimialat ovat työvoimavaltaisia aloja. Euroopan maita koskevat tilastot antavat toisistaan poikkeavia lukuja riippuen mitä käsitteitä tai mitä laskentatapaa on käytetty. The Economy of Culture in Europe-selvityksen mukaan ns. luovilla toimialoilla työskenteli Euroopassa vuonna 2004 kaikkiaan 5,8 miljoonaa henkilöä, mikä on 3,1 prosenttia alueen työllisestä työvoimasta (Kokko 2007,12). Eurostatin tilastojen mukaan vuonna 2005 Euroopan (EU-27) kulttuurityövoiman määrä oli 4,9 miljoonaa, 2,4 % työvoimasta. Suomen osalta vastaavat luvut Eurostatin tilastossa olivat: kulttuurityövoima 79 300, kulttuurin osuus koko työvoimasta 3,3 %. Eurostatin tilastossa on käytetty menetelmää, jossa on ristiintaulukoitu kulttuuriammateissa toimivat koko taloudessa (ISCO-ammattiluokituksesta) ja kaikki työlliset kulttuurin toimialoilla (NACE-toimialaluokituksesta). Tässä tilastossa Suomi oli kulttuurialan työvoimaosuudessa aivan kärkipäässä eli kolmantena Hollannin (3,8 %) ja Ruotsin (3,5 %) jälkeen. EU-maissa yhteenlaskettuna kulttuurin osuus oli 2,4 prosenttia työvoimasta (Cultural Statistics 2007).

Seuraavassa tarkastellaan kulttuurialan työpaikkoja alueittain ja toimialoittain. Sekä kaupallinen että voittoa tavoittelematon kulttuurituotanto ovat tässä mukana. Tällöin myös esim. yleisten kirjastojen, museoiden jne. työvoima tulee esiin. Työpaikkamäärän mittarina käytetään kaikkien alueella työssäkäyvien henkilöiden määrää riippumatta heidän asuinpaikastaan. Alueella työssäkäyvät muodostavat ns. työllisen päiväväestön. Kulttuurin toimialoilla työskentelevien määristä saadaan tiedot Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastosta. Lukuihin sisältyvät ne, jotka ovat saaneet pääasiällisen toimeentulonsa kulttuurin toimialoilta laskenta-ajankohtana vuoden viimeisellä viikolla. Luvuissa ovat kaikki kulttuuritoimialoilla työskentelevät riippumatta siitä, mikä heidän ammatinsa on.

Kuten yritykset ja toimipaikat, myös kulttuurialojen työpaikat keskittyvät suuressa määrin Helsinkiin ja pääkaupunkiseudulle. Helsingissä sijaitsevat monet keskeiset kansalliset kulttuurilaitokset, kaikki taideyliopistot ja useita muita taidealan ammattikoulutusta tarjoavia oppilaitoksia, suuri osa kulttuuriteollisuuden klusterista sekä merkittävä määrä alaa tukevia palveluja. Alueelta löytyy sopivansisältöisten koulutus- ja työpaikkojen lisäksi luovuutta tukeva, suvaitseva ja moni-ilmeinen kaupunkikulttuuri. Kulttuurisektori tuottaa luovuuden keskittymiä ja kulttuurialan työntekijät hakeutuvat toistensa lähetyville. Tällä on puolestaan heijastusvaikutuksia muihin kaupungissa sijaitseviin toimintoihin niin tuotannossa, kulutuksessa kuin imagonrakentamisessakin (vrt. Uudenmaan kulttuuristrategia 2008).

Helsingin osuus koko maan kulttuurityöpaikoista vuonna 2006 oli 35,5 prosenttia. Pääkaupunkiseudun kulttuurin työpaikat olivat lähes 44 prosenttia koko maan vastaavista ja Helsingin seudun (14 kuntaa) kulttuurialojen työpaikkojen osuus yli 46 prosenttia koko maasta. Osuudet kasvoivat hieman edelliseen vuoteen verrattuna.

Pelkästään Helsingissä sijaitsevien kulttuurialojen työpaikkojen määrä on niin suuri, että kaupungin osuus on hallitseva esim. koko pääkaupunkiseudun ja koko Helsingin seudun kulttuurin työpaikoista. Helsingin osuus koko pääkaupunkiseudun kulttuurityöpaikoista oli noin 81 prosenttia ja Helsingin osuus koko seudun kulttuurityöpaikoista oli yli 76 prosenttia.

Taulukko 6. Kulttuurialan työpaikat pääkaupunkiseudun kunnissa, koko pääkaupunkiseudulla, Helsingin seudulla ja koko maassa sekä osuudet (%) koko maan työpaikoista 31.12.2006

	Työpaikat							%-osuudet koko maasta		
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Kauniainen	Pääkaupunkiseutu	Helsingin seutu	Koko maa	Helsinki	Pääkaupunkiseutu	Helsingin seutu
Kaikki toimialat yhteensä	378 158	112 344	96 977	2 276	589 755	683 245	2 313 788	16,3	25,5	29,5
Kulttuurin toimialat yhteensä	31 651	3 823	3 620	57	39 151	41 397	89 278	35,5	43,9	46,4
Arkkitehti- ja taideteoll. suunnittelu sekä taide	2 799	489	207	9	3 504	3 698	7 750	36,1	45,2	47,7
74203 Arkkitehtipalvelu	1 565	291	119	5	1 980	2 034	3 961	39,5	50,0	51,4
74871 Taideteollinen muotoilu ja suunnittelu	654	69	40	2	765	842	1 830	35,7	41,8	46,0
92311 Taiteilijatoiminta	580	129	48	2	759	822	1 959	29,6	38,7	42,0
Taidelaitokset	2 650	117	74	–	2 841	2 886	6 013	44,1	47,2	48,0
92312 Näyttämö- ja konserttitoiminta	2 217	114	47	–	2 378	2 404	5 359	41,4	44,4	44,9
92320 Kulttuurin ja viihteen tukipalvelut	433	3	27	–	463	482	654	66,2	70,8	73,7
Taide- ja antiikkiliikkeet sekä antikvariaatit	203	8	14	2	227	238	559	36,3	40,6	42,6
52484 Taideliikkeet	90	6	5	–	101	104	246	36,6	41,1	42,3
52501 Antiikkiliikkeet	45	1	2	–	48	52	118	38,1	40,7	44,1
52502 Antikvariaattikauppa	68	1	7	2	78	82	195	34,9	40,0	42,1
Kirjastot, arkistot ja museot yms.	2 436	361	334	19	3 150	3 456	9 995	24,4	31,5	34,6
92510 Kirjastot ja arkistot	1 385	266	201	19	1 871	2 117	6 896	20,1	27,1	30,7
92520 Museot, näyttelyt yms.	904	95	133	–	1 132	1 192	2 880	31,4	39,3	41,4
92530 Kasvitieteelliset puutarhat, eläintarhat ja luonnonpuistot	147	–	–	–	147	147	219	67,1	67,1	67,1
Kirjojen tuotanto ja jakelu	2 343	263	168	8	2 782	2 844	5 157	45,4	53,9	55,1
22110 Kirjojen kustantaminen	1 601	77	26	8	1 712	1 719	2 733	58,6	62,6	62,9
22230 Kirjansidonta	80	49	–	–	129	138	269	29,7	48,0	51,3
51474 Kirjatukkukauppa	68	3	6	–	77	78	115	59,1	67,0	67,8
52472 Kirjojen vähittäiskauppa	517	132	133	–	782	827	1 952	26,5	40,1	42,4
52611 Kirjojen postimyynti ja verkkokauppa	77	2	3	–	82	82	88	87,5	93,2	93,2
Sanoma- ja aikakauslehtien tuotanto ja jakelu	7 744	546	1 393	4	9 687	10 326	26 374	29,4	36,7	39,2
22120 Sanomalehtien kustantaminen	2 025	6	98	–	2 129	2 280	7 527	26,9	28,3	30,3
22130 Aikakauslehtien kustantaminen	3 070	126	83	3	3 282	3 443	5 239	58,6	62,6	65,7
22150 Muu kustannustoiminta	128	6	147	–	292	292	624	20,5	45,0	46,8
92400 Uutistoimistot	286	2	2	–	290	290	343	83,4	84,5	84,5
22210 Sanomalehtien painaminen	5	–	296	–	301	424	1 660	0,3	18,1	25,5
22220 Muu painaminen	1 832	357	749	1	2 939	3 106	10 091	18,1	29,1	30,8
22240 Painamista edeltävä toiminta	320	25	6	–	351	363	636	50,3	55,2	57,1
22250 Muu painamiseen liittyvä toiminta	73	22	12	–	107	120	223	32,7	48,0	53,8
52473 Aikakausjulkaisujen ja lehtien vähittäiskauppa, lehtioskkit	5	2	–	–	7	8	31	16,1	22,6	25,8
Mainonta	4 517	318	227	4	5 066	5 261	8 749	51,6	57,9	60,1
74401 Mainostoimistot	3 640	243	102	3	3 988	4 110	6 490	56,1	61,5	63,3
74402 Suora- ja ulkomainonta	208	8	28	–	244	255	572	36,4	42,7	44,6
74409 Muu mainospalvelu	669	67	97	1	834	896	1 687	39,7	49,4	53,1
Valokuvaus	595	158	102	1	856	1 051	2 639	22,5	32,4	39,8
74811 Valokuvaamotoiminta	372	53	24	1	450	474	1 187	31,3	37,9	39,9
33400 Optiikka- ja valokuvausvälineiden valmistus	16	58	1	–	75	76	231	6,9	32,5	32,9
74812 Valokuvien kehittäminen	15	–	6	–	21	149	253	5,9	8,3	58,9
51475 Valokuvausvälineiden ja -tarvikkeiden tukkukauppa	75	4	48	–	127	137	199	37,7	63,8	68,8
52485 Valokuvausalan vähittäiskauppa	117	43	23	–	183	215	769	15,2	23,8	28,0
Radio ja televisio	5 587	682	462	1	6 732	6 983	12 385	45,1	54,4	56,4
92200 Radio- ja televisioitoiminta	4 716	50	–	–	4 766	4 840	6 543	72,1	72,8	74,0
32300 Televisio- ja radiovastaanott.jne valmist.	22	62	32	–	116	142	675	3,3	17,2	21,0
51432 Viihde-elektronikan tukkukauppa	316	342	79	–	737	755	924	34,2	79,8	81,7
52451 Kodinkoneiden ja viihde-elektronikan vähittäiskauppa	293	196	341	1	831	963	3 752	7,8	22,1	25,7
64203 Ohjelmansiirtopalvelut	240	32	10	–	282	283	491	48,9	57,4	57,6
Elokuvien jvideoiden tuotanto ja jakelu	1 459	165	127	8	1 759	1 836	3 203	45,6	54,9	57,3
92110 Elokuvien ja videoiden tuotanto	1 003	76	12	–	1 091	1 110	1 476	68,0	73,9	75,2
22320 Kuvatallenteiden jäljentäminen	10	8	–	–	18	19	27	37,0	66,7	70,4
92120 Elokuvien ja videoiden levitys	133	11	30	–	174	176	186	71,5	93,5	94,6
71401 Videofilmien vuokraus	169	63	47	8	287	324	934	18,1	30,7	34,7
92130 Elokuvien esittäminen	144	7	38	–	189	207	580	24,8	32,6	35,7
Musiikin ja äänitteiden tuotanto ja jakelu	548	76	48	1	673	728	1 362	40,2	49,4	53,5
36300 Soitinten valmistus	19	15	1	–	35	55	135	14,1	25,9	40,7
22140 Äänitallenteiden kustantaminen	237	15	14	1	267	287	485	48,9	55,0	59,2
22310 Äänitallenteiden jäljentäminen	32	7	8	–	47	50	85	37,6	55,3	58,8
51481 Musiikkitarvikkeiden tukkukauppa	139	9	8	–	156	156	167	83,2	93,4	93,4
52452 Soittimien ja musiikkitarvikkeiden vähittäiskauppa	121	30	17	–	168	180	490	24,7	34,3	36,7
Huvipuistot ja pelit sekä muu viihde ja virkistys	770	640	464	–	1 874	2 090	5 092	15,1	36,8	41,0
92330 Huvipuistot	74	–	6	–	80	80	254	29,1	31,5	31,5
92710 Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelu	344	472	358	–	1 174	1 192	2 513	13,7	46,7	47,4
36500 Pelien ja leikkikalujen valmistus	7	33	6	–	46	78	187	3,7	24,6	41,7
51483 Lelujen ja pelien tukkukauppa	87	28	27	–	142	143	352	24,7	40,3	40,6
92340 Muut viihdepalvelut	201	56	59	–	316	371	841	23,9	37,6	44,1
92720 Muualla luokittelemattomat virkistyspalvelut	57	51	8	–	116	226	945	6,0	12,3	23,9

4. HELSINGIN SEUTU KUNNITTAIN: KULTTUURIALOJEN OSUUS JA MUUTOS 2004–2006

Koko Helsingin seudulla (14 kuntaa) kulttuurialojen osuus kaikista seudun työpaikoista oli 6,1 prosenttia vuonna 2006. Seudulla kulttuurialojen työpaikat lisääntyivät 5,4 prosenttia vuosina 2004–2006. Kaikkien alojen työpaikkojen muutosprosentti seudulla oli selvästi pienempi eli 2,7 prosenttia. Mainittakoon, että Uudenmaan maakunnassa oli vuonna 2006 kaikkiaan 42 304 kulttuurialan työpaikkaa eli 47,4 prosenttia koko maan kulttuurialan työpaikoista.

Tarkasteltaessa kulttuurialojen työpaikkojen muutosprosenttia kunnittain Helsingin seudulla vuosien 2004 ja 2006 välillä nähdään huomattavia eroja kulttuurialojen muutoksessa. Suurimmassa osassa kuntia kulttuurialojen työpaikkojen määrä kasvoi. Helsingissä kulttuurialojen työpaikkojen määrä kasvoi 6,3 prosenttia, Espoossa kasvua oli suhteellisesti vielä enemmän eli 8,1 prosenttia. Pääkaupunkiseudun kunnista Vantaalla ja Kauniaisissa sen sijaan kulttuurityöpaikat vähenivät. Suurin kulttuurityöpaikkojen kasvuprosentti seudulla oli Järvenpäässä, eniten vähennystä puolestaan oli Keravalla.

Seudun kunnista kaikkien työpaikkojen määrä lisääntyi 11 kunnassa. Kahdeksassa seudun kunnassa, joissa koko työpaikkamäärä lisääntyi, myös kulttuurialojen työpaikat lisääntyivät. Huomattavaa on se, että kulttuurialojen työpaikkojen lisäys oli näissä kahdeksassa kunnassa suhteellisesti suurempi kuin kaikkien alojen työpaikkojen lisäys. Esim. Helsingissä kaikkien työpaikkojen muutosprosentti oli 2,7 ja kulttuurialojen muutosprosentti 6,3. Espoossa vastaavasti kaikkien alojen muutosprosentti oli 5,3 ja kulttuurialojen muutosprosentti 8,1. Kulttuurialoilla suuremmat muutosprosentit verrattuna kaikkiin aloihin olivat myös seuraavissa kunnissa: Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Tuusula ja Vihti.

Kun tarkastellaan vuosittaista kulttuurialojen osuutta kaikista työpaikoista nähdään että näissä osuuksissa muutokset vuosina 2004–2006 olivat melko vähäisiä. Vuonna 2006 Helsingissä kulttuurialojen osuus kaikista työpaikoista (8,4 %) kasvoi hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Myös pääkaupunkiseudun, Helsingin seudun ja koko maan osalta kulttuurialojen osuudet kaikista työpaikoista kasvoivat hieman. Vantaalla kulttuurialojen osuus vuonna 2006 oli 3,7 prosenttia ja Espoossa 3,4 prosenttia. Muissa Helsingin seudun kunnissa osuus vaihteli Keravan 3,8 prosentin ja Pornaisten 1,1 prosentin välillä. Kaiken kaikkiaan osuuksien muutokset useimpien seudun kuntien osalta olivat pieniä.

Taulukko 7. Kaikki työpaikat ja kulttuurialojen työpaikat alueittain, kulttuurialojen osuudet ja muutosprosentti Helsingin seudun kunnissa 2004–2006

	Kaikkien toimialojen työpaikat			Kulttuurialojen työpaikat			Kulttuurialojen työpaikkojen osuus % kaikista työpaikoista			Kulttuurialojen työpaikkojen muutos-%
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004-2006
Koko maa	2 262 359	2 265 211	2 313 788	85 858	86 679	89 278	3,8	3,8	3,9	4,0
Helsingin seutu	665 178	670 649	683 245	39 288	39 813	41 397	5,9	5,9	6,1	5,4
Pääkaupunkiseutu	573 673	579 821	589 755	37 140	37 654	39 151	6,5	6,5	6,6	5,4
Helsinki	368 263	374 344	378 158	29 783	30 577	31 651	8,1	8,2	8,4	6,3
Espoo	106 719	108 510	112 344	3 535	3 465	3 823	3,3	3,2	3,4	8,1
Vantaa	95 964	94 589	96 977	3 764	3 557	3 620	3,9	3,8	3,7	-3,8
Kauniainen	2 727	2 378	2 276	58	55	57	2,1	2,3	2,5	-1,7
Hyvinkää	17 029	17 089	17 645	343	335	368	2,0	2,0	2,1	7,3
Järvenpää	12 019	11 826	12 058	205	212	268	1,7	1,8	2,2	30,7
Kerava	10 395	10 714	10 906	469	427	410	4,5	4,0	3,8	-12,6
Kirkkonummi	10 342	10 204	10 341	158	177	157	1,5	1,7	1,5	-0,6
Mäntsälä	5 075	4 953	5 104	72	81	91	1,4	1,6	1,8	26,4
Nurmijärvi	10 659	10 502	10 680	200	204	202	1,9	1,9	1,9	1,0
Pornaisten	882	851	929	11	10	10	1,2	1,2	1,1	-9,1
Sipoo	5 276	5 057	5 160	119	138	140	2,3	2,7	2,7	17,6
Tuusula	12 168	12 092	12 791	374	367	397	3,1	3,0	3,1	6,1
Vihti	7 660	7 540	7 876	197	208	203	2,6	2,8	2,6	3,0

Helsingin seudun pienemmissä kunnissa kulttuurin työpaikoista suhteellisesti suurempi osuus on julkisella ja voittoa tavoittelemattomilla aloilla (kirjastot, museot ja arkistot, näyttelyt ym.) kuin pääkaupunkiseudun suurissa kaupungeissa. Suuremmissa kaupungeissa ja erityisesti Helsingissä ns. kulttuuriteollisuuden toimialojen ja klustereiden (media, kustannustoiminta, radio ja televisio, mainonta jne.) työpaikat ovat hallitsevina. 11:ssä seudun kunnassa voittoa tavoittelemattoman kulttuuritoiminnan työpaikkojen osuus kaikista kulttuurin työpaikoista vaihteli välillä 10-33 prosenttia. Helsingissä voittoa tavoittelemattoman kulttuuritoiminnan työpaikkojen osuus oli 7,7 prosenttia, Espoossa 9,4 prosenttia ja Vantaalla 9,2 prosenttia.

5. KULTTUURIALOJEN TYÖPAIKAT HELSINGISSÄ - ALUEITTAINEN KESKITTYMINEN

Vuonna 2006 kulttuurin toimialojen osuus Helsingin kaikista työpaikoista oli 8,4 prosenttia. Helsingissä kulttuurialoilla on työpaikkoja hieman enemmän kuin kuljetuksessa, varastoinnissa ja tietoliikenteessä (toimialat I toimialaluokituksessa) ja selvästi enemmän kuin esim. rahoitustoiminnassa (J), rakentamistoiminnassa (F) tai majoitus- ja ravitsemistoiminnassa (H).

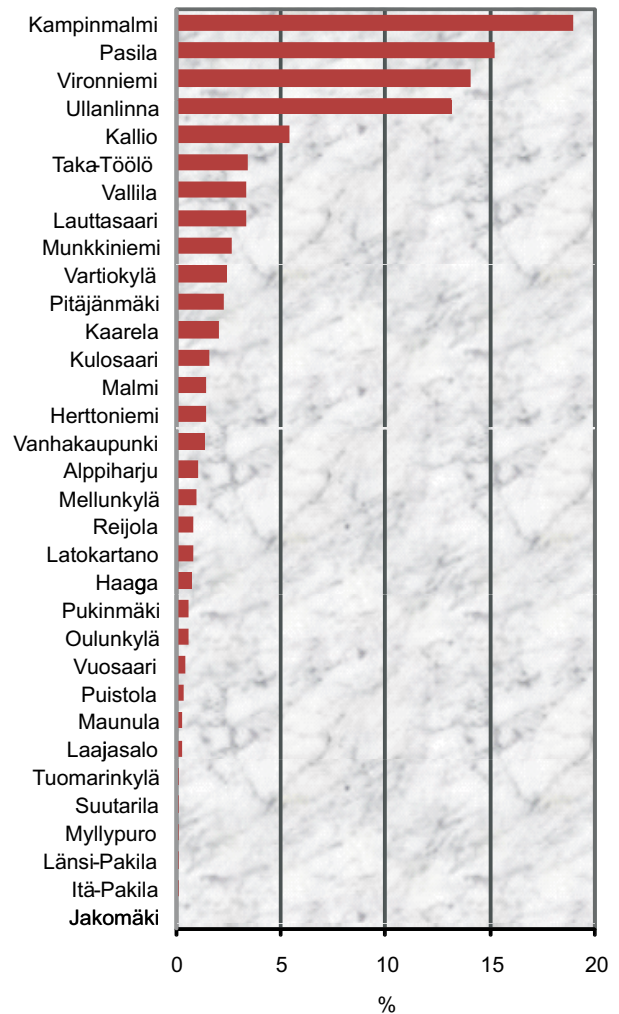
Eniten kulttuurialojen työpaikkoja Helsingissä oli pääryhmässä sanoma- ja aikakauslehtien tuotanto ja jakelu, 7 744 työpaikkaa, seuraavana ryhmä radio ja televisio, 5 587 työpaikkaa. Helsingin kulttuurialojen työpaikat muodostivat lähes 35 prosenttia koko maan kulttuurialojen työpaikoista.

Viime vuosina kulttuurialan työpaikkoja on Helsingissä ollut 30 000 paikkeilla. Helsingin kulttuuripääkaupunkivuotta seuraavana vuonna 2001 määrä oli jopa yli 31 000. Vuonna 2004 kulttuurialan työpaikkoja oli 29 783. Vuonna 2005 työpaikkamäärä kääntyi nousuun ja kulttuurialan työvoiman määrä oli noin 30 600.

Talous kasvoi voimakkaasti Helsingin seudulla ja Helsingissä vuoden 2006 loppupuolella. Suotuisa työllisyyskehitys jatkui myös kulttuurialoilla ja Helsingin kulttuurialojen työvoiman määräksi tuli vuonna 2006 lähes 32 000.

Kulttuurialojen työpaikat ovat Helsingin sisällä voimakkaasti keskittyneet. Kulttuurialojen työpaikoista yli puolet sijaitsee eteläisessä suurpiirissä (52,7 %) ja yli neljäsosa (26,3 %) keskisessä suurpiirissä. Vertailuna todettakoon, että kaikkien toimialojen työpaikoista kolmannes (33,8 %) on eteläisessä suurpiirissä ja reilu viidennes (22,2 %) keskisessä suurpiirissä. Kulttuurialojen työpaikkoja on eniten siellä missä on eniten yleensäkin työpaikkoja. Kulttuurialoilla on kuitenkin eteläisessä ja keskisessä suurpiirissä suurempi suhteellinen osuus kuin kaikilla toimialoilla.

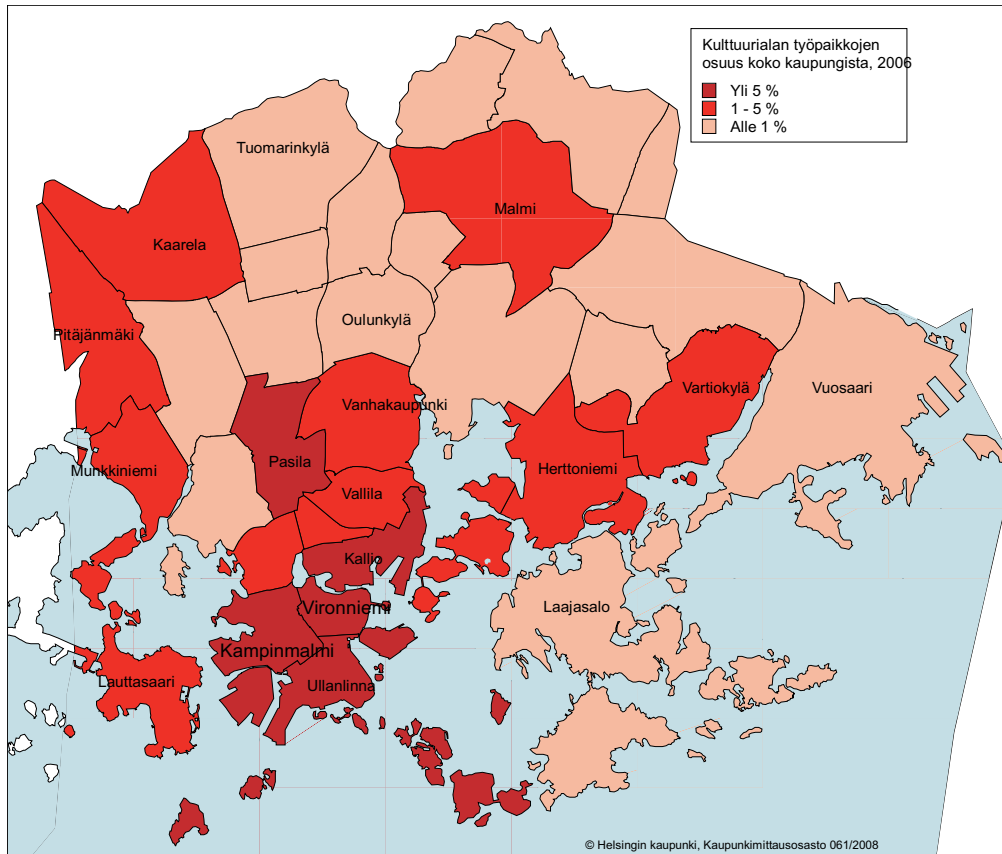
Kuvio 3. Kulttuurialojen työpaikkojen jakautuminen Helsingissä 31.12.2006. Peruspiirien osuus koko kaupungin kulttuurin työpaikoista

Vielä voimakkaammin keskittyminen ilmenee peruspiiritasolla. Peruspiireittäin kulttuurin työpaikat ovat Helsingissä paljolti keskittyneet viiteen peruspiiriin. Nämä viisi ovat Kampinmalmin, Pasilan, Vironniemen, Ullanlinnan ja Kallion peruspiirit. Valtaosa eli 66,6 prosenttia kaikista Helsingin kulttuurialan työpaikoista sijaitsee näissä peruspiireissä. Niissä on yhteensä yli 21 000 kulttuurialan työpaikkaa. Keskittyminen em. kärkiperuspiireihin on hieman lisääntynyt, sillä edellisenä vuonna noin 65 prosenttia kulttuurialan työpaikoista sijaitsi em. viidessä peruspiirissä. Koko Suomen kulttuurialan työpaikoista lähes 24 prosenttia sijaitsee mainituissa viidessä peruspiirissä. Kulttuuritoiminnalle ja -työpaikoille on ominaista keskittyminen ja Helsingin tapauksessa keskittyminen sijoittuu maantieteellisesti edellä mainittuihin viiteen peruspiiriin. Voidaan puhua kulttuurialojen klusteroitumisesta näille alueille.

Eteläisessä Helsingissä ja ydinkeskustan alueella on paljon työpaikkoja ja toimialarakenne on monipuolinen. Sinne on

Kuvio 4. Kulttuurialan työpaikkojen osuus % koko kaupungista, 2006

kasautunut esim. erikoistuneen vähittäiskaupan alat, mainos-, konsulti- ja muut liike-elämän palvelut, vakuutus toiminta, julkisen hallinnon virastotoimintaa ja monet teollisuusalojen pääkonttorit. Nämä ilmentävät kommunikaatiosta ja henkilökohtaisista kontakteista vahvasti riippuvien toimintojen hakeutumista keskustaan. Myös kulttuuriteollisuuden keskittymät (kirjojen ja lehtien kustantaminen, media, mainonta jne.) löytyvät paljolti keskustasta. Myös keskustan kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut ovat omaa luokkaansa. Esim. teatterit, konsertit, galleriat, elokuvateatterit, klubit, monet taideoppilaitokset sekä suuri osa erilaisista tapahtumista ovat suuressa määrin keskittyneet keskustaan tai eteläiseen Helsinkiin. Alueella sijaitsee myös valtaosa kansallisista kulttuurilaitoksista.

Tarkemmassa tarkastelussa selvitetään mihin peruspiireihin eri kulttuurialojen työpaikat ovat keskittyneet ja missä niitä on vähän tai ei ollenkaan. Tätä tarkastellaan seuraavan taulukon (8.) avulla, jossa kulttuurin 54 toimialasta muodostettiin yhdistämällä seuraavat 12 toimialaryhmää:

- arkkitehti- ja taideteollinen suunnittelu sekä taide
- taidelaitokset
- taide- ja antiikkiliikkeet sekä antikvariaatit
- kirjastot, arkistot ja museot
- kirjojen tuotanto ja jakelu

- sanoma- ja aikakauslehtien tuotanto ja jakelu
- mainonta
- valokuvaus
- radio ja televisio
- elokuvien ja videoiden tuotanto ja jakelu
- musiikin ja äänitteiden tuotanto ja jakelu
- huvipuistot ja pelit sekä muut viihde- ja virkistyspalvelut

Ristiintaulukoimalla alueet ja toimialaryhmät saadaan esille kulttuurin eri toimialaryhmien maantieteellisiä työpaikkakeskittymiä tai kulttuurin alaklustereita.

Lähes kaikissa toimialaryhmissä viidellä kärkiperuspiirillä yhteenlaskettuna (Kampinmalmi, Pasila, Vironniemi, Ullanlinna, Kallio) on hallitseva asema. Kaikissa toimialaryhmissä, paitsi yhdessä, viiden kärkiperuspiirin osuus on yli puolet koko kaupungin kulttuurityöpaikoista, monissa toimialaryhmissä viiden kärkiperuspiirin osuus on jopa 60-80 prosenttia kaikista kulttuurityöpaikoista. Kyseiset kärkiperuspiirit muodostavat kulttuuriklusterin ytimen.

Taulukko 8. Kulttuurin työpaikat toimialaryhmittäin suur- ja peruspiireissä 31.12.2006, prosenttia

Suur- ja peruspiiri	Arkkitehti ja taide-toellinen suunnittelu sekä taide	Taide-laitokset	Taide- ja antikki-liikkeet sekä antik-ymys variaatit	Kirjastot, arkistot ja museot	Kirjojen tuotanto ja jakelu	Sanoma- ja aikakaus-lehtien tuotanto ja jakelu	Mai-nonta	Valo-kuvaus	Radio ja televisio	Elokuvi-en ja videoiden tuotanto ja jakelu	Musiikin ja äänitteiden tuotanto ja jakelu	Huvi-puistot ja pelit sekä muu viihde ja virkistys
Työpaikat lkm.	2 799	2 650	203	2 436	2 343	7 744	4 517	595	5 587	1 459	548	770
Prosenttia												
1. Eteläinen sp	58,3	75,6	77,3	60,2	80,4	51,0	70,6	35,6	11,5	56,1	53,6	54,9
Vironniemen pp	8,0	17,1	13,3	34,4	17,4	18,8	8,0	4,9	1,3	14,0	16,4	36,6
Ullanlinnan pp	19,7	9,6	25,1	8,2	17,4	12,5	20,0	8,9	5,7	21,0	8,9	9,9
Kampinmalmin pp	20,0	15,8	37,0	14,6	41,0	16,5	36,1	13,1	3,4	17,4	19,7	7,7
Taka-Töölön pp	2,8	29,1	2,0	2,5	0,9	0,8	1,0	2,5	–	1,2	0,6	0,4
Lauttasaaren pp	7,8	4,1	–	0,4	3,7	2,4	5,5	6,2	1,1	2,5	8,0	0,4
2. Läntinen sp	8,7	2,1	–	4,7	3,5	18,2	2,9	23,4	3,5	8,6	10,2	11,2
Reijolan pp	2,1	0,2	–	2,6	0,3	0,2	0,3	1,7	0,2	3,0	0,4	1,9
Munkkiniemen pp	2,4	–	–	0,7	0,7	7,8	1,1	7,9	–	1,0	0,7	1,7
Haagan pp	0,9	–	–	0,5	1,6	0,9	0,6	1,2	0,3	0,1	4,4	0,3
Pitäjänmäen pp	2,4	0,5	–	0,2	0,6	2,9	0,4	10,8	2,7	4,0	4,7	6,1
Kaarelan pp	0,9	1,4	–	0,7	0,3	6,4	0,5	1,9	0,2	0,6	–	1,2
3. Keskinen sp	15,4	18,8	8,9	16,7	8,2	15,7	10,6	19,3	78,5	24,3	16,1	18,1
Kallion pp	4,8	15,1	6,4	3,8	4,4	5,0	4,0	11,6	1,7	10,4	4,4	5,8
Alppiharjun pp	2,0	1,2	1,5	1,3	0,1	0,9	0,6	0,3	–	0,8	2,4	10,0
Vallilan pp	4,2	0,6	1,0	1,3	1,1	3,2	2,8	5,5	7,3	1,4	2,9	0,9
Pasilan pp	0,8	0,6	–	7,4	2,0	6,2	0,8	0,8	69,4	10,3	0,7	0,5
Vanhankaupungin pp	3,6	1,2	–	2,9	0,6	0,4	2,4	1,0	–	1,4	5,7	0,8
4. Pohjoinen sp	2,8	0,2	–	1,1	–	0,9	0,6	2,2	0,9	0,9	1,6	1,3
Maunulan pp	0,4	–	–	0,2	–	0,2	0,1	0,7	0,1	0,4	–	–
Länsi-Pakilan pp	0,6	0,1	–	–	–	–	–	0,2	–	0,1	–	0,5
Tuomarinkylän pp	0,4	–	–	0,4	–	–	0,1	–	–	–	0,6	0,8
Oulunkylän pp	1,4	0,1	–	0,6	–	0,2	0,3	1,3	0,8	0,3	–	–
Itä-Pakilan pp	0,1	–	–	–	–	0,4	0,1	–	–	0,1	1,1	–
5. Koillinen sp	2,6	1,0	4,9	5,3	2,8	3,1	4,9	6,4	1,9	2,1	5,7	1,2
Latokartanon pp	0,4	0,2	–	3,4	0,2	1,0	0,7	2,2	0,5	0,2	1,3	–
Pukinmäen pp	–	–	–	0,3	–	–	2,8	1,2	0,3	–	–	–
Malmin pp	1,4	0,8	4,9	0,9	2,1	1,9	0,9	3,0	1,0	1,0	4,0	0,5
Suutarilan pp	0,3	–	–	0,2	–	0,1	0,2	–	–	–	–	0,1
Puistolan pp	0,4	–	–	0,4	0,5	0,2	0,3	–	0,1	0,8	0,2	0,4
Jakomäen pp	0,1	–	–	–	–	–	–	–	–	0,1	0,2	0,1
6. Kaakkoinen sp	3,3	0,1	–	4,0	1,3	5,5	5,5	2,4	0,3	1,6	3,6	1,2
Kulosaaren pp	0,6	–	–	3,9	–	4,1	0,9	–	–	–	–	0,1
Herttoniemen pp	1,9	0,1	–	0,2	1,2	1,4	4,3	1,9	0,2	1,5	3,6	0,3
Laajasalon pp	0,8	–	–	–	–	–	0,3	0,5	0,1	0,1	–	0,8
7. Itäinen sp	2,3	1,4	5,4	6,9	2,5	5,0	3,1	4,2	3,0	3,4	5,5	7,4
Vartiokylän pp	1,2	1,0	4,9	5,1	2,1	2,1	2,6	3,4	2,5	1,9	4,2	4,5
Myllypuron pp	0,1	0,1	–	0,1	–	–	0,1	–	–	0,3	0,2	0,1
Mellunkylän pp	0,4	–	0,5	0,5	–	2,7	0,1	0,3	0,2	0,6	0,4	1,9
Vuosaaren pp	0,5	0,3	–	1,2	0,3	0,1	0,3	0,5	0,2	0,6	0,7	0,8
Tuntematon	6,7	0,8	3,5	1,1	1,3	0,6	1,7	6,5	0,4	3,0	3,6	4,8

Koska kärkiperuspiireistä kolme sijaitsee eteläisessä suurpiirissä, on myös koko eteläisen suurpiirin osuudet eri toimialaryhmissä lähes verrannollisia viiden kärkiperuspiirin kanssa (poikkeuksena tästä esim. ryhmä radio ja televisio).

Eteläisen suurpiirin kaksi kulttuurin kärkiviisikkoon kuulumatontakin peruspiiriä (Taka-Töölö ja Lauttasaari) ovat suhteellisen korkealla kulttuurityöpaikkojen määrässä.

Huomattavaa on, että Vanhankaupungin peruspiiri, johon kuuluu Arabianrannan alue, ei sijoitu aivan kärkipäähän missään taulukon toimialaryhmässä, vaikka Arabianrantaa pidetään esim. muotoilun vahvana alueena. Vaikka alueella on paljon kulttuuritoimintaa, suuri osa siitä on kulttuurin koulutustoiminnassa. Tilastoluokituksissa koulutus on oma pääluokkansa, ja toistaiseksi kulttuurialan koulutusta ei saada mukaan, koska kulttuurialan koulutusta ei ole erikseen eroteltu muusta koulutuksesta toimialaluokituksessa. Arabianrannassa on tunnetusti paljon kulttuurialan koulutusta antavia oppilaitoksia: Taideteollinen korkeakoulu, Metropolia, Arcada. Kulttuurialan koulutuksen mukaan saamista kulttuuritilastoihin on pohdittu Kulttuurin satelliittitilinpidon raportissa (Opetusministeriön julkaisuja 2008:20).

Kun tarkastellaan kunkin toimialaryhmän työpaikkojen osuuksia peruspiireittäin, nähdään että useimmat toimialaryhmät keskittyvät paljolti nimenomaan Kampinmalmin, Ullanlinnan ja Vironniemen peruspiireihin. Pasilan peruspiiri on kulttuurialojen kärkiperuspiirin joukossa paljolti radio ja televisio toiminnan ansiosta. Kallion peruspiirillä puolestaan on lähes kaikissa toimialaryhmissä tasaisen korkea osuus.

Taulukkoon 9. on koottu peruspiirien neljä kärjessä toimialaryhmittäin. Taulukossa olevat numerot (1-4) osoittavat eniten työllistävien peruspiirien järjestystä kussakin toimialaryhmässä.

Kulttuurialan viiden kärkialueen (Kampinmalmi, Pasila, Vironniemi, Ullanlinna, Kallio) kulttuuriprofiileja on sel-

vitetty hieman tarkemmin julkaisussa ”Kulttuurialan yritysten toimipaikat ja kulttuurin työpaikat Helsingissä” Helsingin kaupungin tietokeskus. Tilastoja 19/2007.

Oma mielenkiintonsa on sillä miten ”luovien alojen”, ts. kulttuurialojen ja toisaalta ”uutta taloutta” edustavan alan, ts. tieto- ja viestintäteknologian (ICT) työpaikkakeskittymien sijainnit poikkeavat toisistaan. Karkeasti ottaen eroja ilmenee siinä, että kulttuurialan työpaikat ovat ICT-aloja suuremmissa määrin keskittyneet Helsingin eteläisen ja keskisen suurpiirin alueelle. ICT-alan työpaikat kokonaisuutena ovat puolestaan levittäytyneet laajemmalle alueelle Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla, erityisesti tämä koskee ICT:n tavaratuotantoalaa ja palvelutuotantoalaa. Sen sijaan ICT:n sisältötuotantoalalla on selvä ydinkeskustahakuisuus samoin kuin kulttuurialoilla. Tämä ilmentää osaltaan kulttuurialojen ja ICT:n yhteyttä tai päällekkäisyyttä. Sekä ICT:n sisältötuotantoon että kulttuurialoihin kuuluu osittain samoja toimialoja, mm. radio- ja televisio toiminta, elokuva- ja videotoiminta, mainospalvelu sekä kustannustoiminta kuuluvat sekä kulttuurialoihin että ICT:n sisältötuotantolaan. (vrt. Mäkeläinen 2008). Euroopan komission toimeksiannosta tehdyn Economy of Culture-raportin mukaan luovien alojen ja kulttuurin on katsottu edistävän taloudellista ja sosiaalista kehitystä sekä innovaatioita ja koheesiota. Ne edistävät myös muiden toimialojen taloudellista toimintaa, erityisesti ICT-sektorilla. Luovilla aloilla kasvua onkin jatkossa odotettavissa PriceWaterhouseCoopersin mukaan erityisesti ICT-sektoriin liittyvän sisältötuotannon alueella (Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia 2007).

Taulukko 9. Kulttuurin eri toimialaryhmien neljä eniten työllistävää peruspiiriä järjestyksessä (1-4) 31.12.2006.

	Kampin- malmi	Ullan- linna	Viron- niemi	Kallio	Lautta- saari	Pasila	Taka- Töölö	Munkki- niemi	Pitäjän- mäki	Vallila	Alppi- harju
Arkkitehti- ja taide- teoll. suunnittelu	1	2	3		4						
Taidelaitokset	3		2	4			1				
Taide- ja antiikkiliikkeet ym.	1	2	3	4							
Kirjastot, arkistot ja museot	2	3	1			4					
Kirjojen tuotanto ja jakelu	1	3	2	4							
Sanoma- ja aikakauslehdet	2	3	1					4			
Mainonta	1	2	3		4						
Valokuvaus	1	4		2					3		
Radio ja televisio	4	3				1				2	
Elokuvien ja videoiden tuot. ja jakelu	2	1	3	4							
Musiikin ja äänitteiden tuot. ja jakelu	1	3	2		4						
Huvipuistot, pelit ym.	4	3	1								2

6. ALUEITTAINEN KULTTUURITOIMINTA, TAITEILIJATOIMINTA

Koska Helsingin keskustassa ja sen lähistöllä sijaitsevat joukkoviestinnän ja median sekä muun kulttuuriteollisuuden työpaikat muodostavat selvän enemmistön kulttuurialojen kokonaisuudesta, jää Helsingin julkinen ja voittoa tavoittelematon sekä alueellisesti merkittävä kulttuuritoiminta työpaikkatilastoissa hieman pimentoon. Helsingissä on kuitenkin kattava julkisten kulttuuripalvelujen ja kulttuuria sivuavien toimintojen verkosto. Helsingin kaupunki tuottaa kulttuuripalveluja ja tukee erilaisia kulttuuritoimintoja avustuksin. Kansainvälisissä vertailuissa Helsingin vahvuudeksi mainitaan nimenomaan Helsingin laaja kulttuurilaitosten ja alueellisten kulttuurilaitosten verkosto. Kulttuuripalvelut on haluttu tuoda lähelle asukkaita. Helsingin alueelliset kulttuurikeskukset, Stoa - Itä-Helsingin kulttuurikeskus, Kanneltalo ja Malmitalo, palvelevat vuosittain satoja tuhansia helsinkiläisiä ja muita lähialueiden asukkaita (vrt. Cantell, Linko, Silvanto 2005). Kaupungin kirjastolla on 47 toimipaikkaa eri puolilla kaupunkia, samoin esim. työväenopistolla ja nuorisosiainkeskuksella on lukuisia alueellisia toimintapaiteita.

Kulttuuripalveluja asukkaille on muuallakin kuin keskustassa ja kaupunki tarjoaa aktiivisesti kulttuuripalveluja myös lähiöissä. Myös järjestöt ja yksittäiset kansalaisaktivit ovat aktiivisia kulttuuritoimijoita monilla alueilla.

Kulttuurialojen luovaa ydintä edustava taiteilijatoiminta jää tällaisessa toimialatarkastelussa todennäköisesti liian pieneksi. Taiteilijoiden määrästä ei ole tarkkaa tietoa, koska tilastoinnin taustalla oleva määrittely vaikuttaa – työssäkäyntitilastossa toimiala määritellään rekisteritietojen perusteella, jolloin ns. vapaat taiteilijat tai ne jotka eivät saa toimeentuloaan taiteesta, saattavat jäädä pois. Monet taiteilijat, jotka eivät vuoden viimeisellä viikolla määrity työssäkäyntitilaston kriteerien mukaan toimialan taiteilijatoiminta palkansaajaksi tai yrittäjäksi, eivät myöskään näy tässä tilastossa. Taiteilijoilla on tyypillisesti yhtäaikaaisesti useita työpaikkoja sekä taidesektorin sisä- että ulkopuolella ja he saavat tulonsa useasta eri lähteestä.

Ryhmässä taiteilijatoiminta oli Helsingissä vuonna 2006 vain 580 taiteilijaa. Jos lasketaan yhteen toimialat taiteilijatoiminta sekä näyttämö- ja konserttitoiminta saadaan Helsingissä määräksi 2797. Pääkaupunkiseudulla vastaavat luvut olivat 759 ja 3137. Nämä luvut vaikuttavat pieniltä verrattuna Rensujeffin taiteilijatutkimukseen, jossa perusjoukkona oli kaikki taiteilijat Suomessa (17 000) ja joista puolet (8 500) asui pääkaupunkiseudulla. Näyttämö- ja konserttitoiminnasta saatavat tiedot ovat todennäköisesti

taiteilijatoimintaa paremmat, jos alan työlliset ovat pääosin palkkatyössä laitoksissa (esim. orkesterit, teatterit).

Myös muita kulttuuritoiminnassa toimivia henkilöitä jää tilastoista pois esim. siitä syystä, että tilastoista puuttuvat kulttuuria sivutoimenaan harjoittavat henkilöt, työssäkäyntitilaston referenssiajanjaksona työttömänä olleet sekä kulttuurin alueella vapaaehtoistyötä tekevät henkilöt (vrt. Karttunen 2001). Esim. festivaalien järjestelyissä on usein mukana laaja vapaaehtoistyöntekijöiden joukko. Näkömätön talous näyttelee merkittävää osaa festivaalientällä.

7. LOPUKSI

Tätä kirjoitettaessa talousnäkömät ovat epävarmat ja maa on ajautunut taantumaa. Miten taantuma ja heikentynyt talous vaikuttaa kulttuurialoihin ja kulttuurin kulutukseen? Vaikutukset kulttuurialoilla saattavat olla jossain määrin erilaisia kuin monilla muilla aloilla. Aikaisemmin on taloustaantumana aikana nähty esim. kirja-alalla jopa myynnin kasvua. Samoin 1990-luvulla laman aikoihin kun kokonaistyöllisyys aleni, tapahtui kulttuurialoilla työllisten lisääntymistä (Arts and Culture 1999, 80).

Julkisuudessa on esitetty arvioita, että kulttuurin kulutuksen ei uskota vähentyvän taantumana aikana. Esimerkiksi elokuvissakäynnin uskotaan jopa lisääntyvän taantuvan talouskehityksen aikana. Viimeisten tietojen mukaan elokuvissakäynti onkin lisääntynyt. Vuoden 2009 tammi-huhtikuun aikana Finnkino-ketjun teatterit ovat keränneet yli 1,8 miljoonaa katsojaa, mikä merkitsee 15 prosentin kasvua kävijämäärissä edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna. Alkuvuoden katsotuimpia elokuvia ovat olleet Aleksis Mäkelän ohjaama Rööperi sekä Oscarella palkittu Slumdog Millionaire (Kauppalehti.fi 14.5.2009). Kulttuurialalakin taantuma vaikuttaa kalliisiin elämyksiin, esim. perinteiset isot kesäfestivaalit lippuineen ja yöpymisineen saataan jättää väliin (YLE 12.11.2008). Sen sijaan Helsingin Juhlaviikkojen järjestäjien mukaan taloustilanteen ei uskota vaikuttavan negatiivisesti Helsingin Juhlaviikkojen 2009 lipunmyyntiin.

Kulttuurialojen menestymisestä vaikeinakin taloudellisina aikoina kertoo jotain myös liikevaihdon kasvua kuvaavat tiedot. Tilastokeskuksen huhtikuussa 2009 julkistaman palvelualojen liikevaihtokuvaajan mukaan käytämme taantumasta huolimatta entistä enemmän rahaa taiteeseen, viihdyttämiseen ja virkistykseen. Eri palvelualoista liikevaihdon kasvuvauhti oli nopeinta nimenomaan taiteen, viihteen ja virkistykseen toimialalla, jossa liikevaihto oli marraskuun 2008 ja tammikuun 2009 välisenä aikana 8,9 prosenttia suurempi kuin vastaavana ajanjaksona vuotta aiemmin.

Kaikilla palvelualoilla kasvu vastaavana ajanjaksona oli 1,6 prosenttia (Tilastokeskus 15.4.2009).

Peliteollisuudella menee taantumasta huolimatta hyvin ja ala jatkaa kasvuaan. Vuonna 2008 alan liikevaihto oli 87 miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi 11 prosenttia, työllisyys kasvoi kuusi prosenttia ja alan yritysten määrä kasvoi yli neljä prosenttia. Kasvu ja liikevaihto tulee valtaosin viennistä. Peliala nähdään yhtenä kulttuuriviennin kasvavana alana. Suomalaisen peliteollisuuden tuotteiden loppukäyttäjistä 77 prosenttia on joko Yhdysvalloissa tai Länsi-Euroopassa ja vain yhdeksän prosenttia Suomessa. Alalla panostetaan merkittävästi tutkimus- ja kehittämistoimintaan: 25 prosenttia liikevaihdosta menee tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Alan saamalla julkisella tuella on huo-

mattava rooli. Yli puolet alan yrityksistä on saanut rahoitusta Tekesiltä. Tukea on saatu myös mm. Finnveralta ja AVEKilta (hubnews 02/2009).

Vuoteen 2015 tähtäävä luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia näkee kulttuurin ja luovien alojen näkymät positiivisina. Strategian mukaan alat tulevat parantamaan kilpailukykyä erityisesti animaation, muotoilun, mainonnan ja viestintäalan tuotteiden kautta. Tulevaisuudessa tuotteiden ja palveluiden tuotemerkit ja brändit ovat yhä vahvemmassa asemassa ja niihin liittyvä osaaminen on luovien alojen ydintä. Elämyshakuisuuden kasvun ansiosta kuluttajille suunnattujen vapaa-ajan palveluiden tarve tulee lisääntymään (Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia 2007).

LÄHTEITÄ:

Alanen, Aku: The network village of design services lies in southern Helsinki. Helsinki Region Trends 2008. Publisher: City of Helsinki Urban Facts.

Arts and Culture 1999. City of Helsinki Urban Facts. Statistics 1999:15.

Cantell, Timo; Linko, Maaria; Silvanto, Satu: Alueelliset kulttuurikeskukset – kulttuuridemokratian perilliset. Julkaisussa: Kaupunkilaisten kulttuurikeskus – tarkastelussa Stoa, Malmitalo ja Kanneltalo (toim. Silvanto, Satu; Linko, Maaria; Keskinen, Vesa; Cantell, Timo). Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskus. Helsinki 2005.

Cultural Statistics (2007 Edition). Eurostat Pocketbooks.Luxembourg: Eurostat.

The Economy of Culture in Europe. Study prepared for the European Commission (directorate-General for Education and Culture). October 2006. KEA European Affairs. with the support of: Turun kauppakorkeakoulu and MKW Wirtschaftsforschung.

Finnish gaming industry proceeds to next level. hubnews 02/2009. Helsinki business hub. Greater Helsinki Promotion Ltd Oy.

Karttunen, Sari: Kulttuurityövoima Suomessa 1970-1999. Tilastokeskus. Kulttuuri ja viestintä 2001:2. Helsinki 2001.

Kauppalehti.fi 14.5.2009: Finnkinon alkuvuosi oli ennätysmäinen. Artikkelijulkaistu Kauppalehdessä <http://www.kauppalehti.fi>

Kokko, Liisa: Luovat toimialat kasvavat. Walk about. Yritystalous 5/2007.

Kulttuurialan yritysten toimipaikat ja kulttuurin työpaikat Helsingissä. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tilastoja 19/2007.

Kulttuurin satelliittitilinpito. Pilottiprojektin loppuraportti. Opetusministeriön julkaisuja 2008:20.

Kulttuuritilasto 2007. Tilastokeskus. Kulttuuri ja viestintä 2009. Helsinki 2009

Luovan kentän yritystoiminta – elinkelpoisuus ja kehityssuunnat. 21.6.2007. Report authors: Turun kauppakorkeakoulu, mediaryhmä. Report publisher: SILE-projekti/Uudenmaan TE-keskus.

Luovien alojen yrittäjyyden kehittämisstrategia 2015. KTM Julkaisuja 10/2007. Elinkeino-osasto.

Mäkeläinen, Antti: Uuden tietotalouden toimipaikat pääkaupunkiseudulla. Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto. Maantieteen laitos. Kaupunkimaantiede. 2008.

Pääkaupunkiseudun yritysraportti. Yritysten ja niiden toimipaikkojen rakenne, sijoittuminen ja muutostrendit 2000-luvulla. YTV Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta. Helsinki 2009.

Rensujeff, Kaija: Taiteilijan asema. Raportti työstä ja tulonmuodostuksesta eri taiteenaloilla. Taiteen keskustoimikunnan julkaisuja no 27. Helsinki 2003.

Review of Arts and Culture in Helsinki. City of Helsinki Urban Facts. Statistics 2008:30.

Tampereen yliopisto tiedottaa 9.8.2004: Kulttuuriteollisuus työllistää, lisää vetovoimaa ja toimii luovuuden kasvualustana.

Tilastokeskus: Palvelualojen liikevaihto kasvoi 1,6 prosenttia marras-tammikuussa. Julkaistu 15.4.2009.

Tilastokeskus: Tiedote 11.6.2008 Kulttuuritilinpidon raportti: Kulttuurin osuus kansantaloudessa merkittävä.

Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

Tilastokeskus, yritys- ja toimipaikkarekisteri.

Tilastokeskus www.stat.fi

Uudenmaan kulttuuristrategia 2015. Uudenmaan liiton julkaisuja B 40 – 2008. Helsinki 2008.

YLE Uutiset 12.11.2008. Suomalaiset sijoittavat kulttuurieritoihin taantumasta huolimatta.

Yritysmuotoiseksi kumppaniksi. Helsingin elinkeinostrategia. Helsingin kaupungin talous- ja suunnittelukeskuksen julkaisuja 2/2007.

Äikäs, Timo: Jobs and Premises in the Cultural Sector in Helsinki. In: Helsinki Quarterly 3/07. City of Helsinki Urban Facts.

- 2008:36 Väestön ja väestönmuutosten ennakkotietoja Helsingin seudun 14 kunnasta 3. vuosineljänneksellä tammi–syyskuussa 2008
- 2008:37 Työpaikat Helsingissä 2005
- 2008:38 Asuntojen hinnat Helsingissä heinä–syyskuussa 2008
- 2008:39 Helsingin väestöennuste 2009–2040
- 2008:40 Väestön koulutusrakenne alueittain
- 2008:41 Helsingin työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys alueittain 31.12.2007
- 2008:42 Asuntojen vuokrat Helsingissä heinä–syyskuussa 2008
- 2008:43 Kunnallisvaalit Helsingissä vuonna 2008
- 2008:44 Työmarkkinat Helsingissä ja Helsingin seudulla vuosina 2005–2008
- 2008:45 European Metropolises. The Baltic sea cities in the European context
- 2009:1 Työvoima ja työssäkäynti Helsingissä 2006
- 2009:2 Väestön ja väestönmuutosten ennakkotietoja Helsingin seudun 14 kunnasta vuonna 2008
- 2009:3 Helsingiläisten työllisyys ja työttömyys 4. vuosineljännes 2008
- 2009:4 Asuntojen hinnat Helsingissä loka–joulukuussa 2008
- 2009:5 Väestönmuutokset Helsingissä 2005–2007
- 2009:6 Asuntojen vuokrat Helsingissä loka–joulukuussa 2008
- 2009:7 Ennakkotietoja Helsingin väkiluvusta vuodenvaihteessa 2008/2009 ja väestönmuutoksista vuonna 2008
- 2009:8 Asuntojen vuokrat Helsingissä vuonna 2008
- 2009:9 Foreigners in Helsinki 2008
- 2009:10 Väestön ja väestönmuutosten ennakkotietoja Helsingin seudun 14 kunnasta tammi–maaliskuussa 2009
- 2009:11 Rakentaminen Helsingissä vuoden 2009 ensimmäisellä neljänneksellä
- 2009:12 Rakentaminen Helsingissä vuonna 2008
- 2009:13 Helsingin työllisyys ja työttömyys 1. vuosineljännes 2009
- 2009:14 Asuntojen vuokrat Helsingissä tammi–maaliskuussa 2009